

. Σ Η Μ Α

Ακοῦτε τήν λαογραφική έκπομπή της Πανελληνίου Ένώσεως Ποντιακών Σωματείων - Ποντιακή Ήχώ - πού γράφει καί έπιμελεΐται ο Στάθης Εὐσταθιάδης.

. τό σήμα σβήνει

Αγαπητοί άκροαταί,

Στήν άρχή της έκπομπής μας θά παρουσιάσωμε ένα παλιό ποντιακό παραδοσιακό τραγούδι, πού άναφέρεται στό παράπονο της νύφης γιά τήν πεθερά της, πού συμπεριφέρεται άπέναντί της μέ τρόπο σκληρό καί χωρίς κατανόηση. Τό τραγούδι τό παίρνουμε άπό τήν συλλογή του άειμνήστου Ιστορικού καί λαογράφου Γεωργίου ~~Μανδηλάπη~~-Κάνι.

Τό τραγούδι, όπως θά άκούσωμε, έμφανίζει έντονη τήν επίδραση της ρωμαϊκής άντιλήψεως καί του βυζαντινού φεουδαρχικού πνεύματος γιά τήν ένίσχυση της έξουσίας του άρχηγού της οίκογενείας "Πάτερ-φαμίλιας", αλλά καί άπό τό πραγματικό αυτό γεγονός ένίσχυση της έξουσίας της γυναίκας του άρχηγού ως πεθεράς σέ σχέση μέ τήν ύποταγμένη σ' αυτήν νύφη. Η ποντιακή μοῦσα, μέ κάποια ίσως ύπερβολή, περιγράφει τήν άγανάκτηση της νύφης.

Στή διάρκεια τών αλώνων τά σκληρά οίκογενειακά ήθη καί έθιμα άπαλύνθηκαν σέ σημαντικό βαθμό. Επέδρασε ούσιαστικά τό χριστιανικό πνεῦμα. Έν τούτοις, ή άυστηρότητα βασιικά δια τηρήθηκε στή σχέση της Ιεραρχίας τών διαφόρων προσώπων, πού συγκροτούσαν τήν μεγάλη ποντιακή οίκογένεια, πού άπαριθμούσε πολλές φορές σαράντα καί πενήντα μέλη.

Σύμφωνα μέ τούς στίχους του τραγουδιού, ή νύφη, πού αισθάνεται ότι άδικεΐται καί βασανίζεται, ξεσπά μέ μία κραυγή, πού μοιάζει μέ πράξη όργης γιά έλευθερία. Μοιάζει μέ πράξη επαναστατική γιά τήν μεταβολή βασιικών όρων του κοινωνικού καί οίκογενειακού βίου. Είναι μία επισήμανση της άνάγκης, ότι όλοι πρέπει νά άκολουθήσουν τό γενικό προοδευτικό πνεῦμα της αλλαγής.

Αλλά άς δώσωμε τό λόγο στήν νύφη. Η φωνή της είναι μοῦσα, πού

φανερώνει τό βάθος μιᾶς αίσθαντικότητας καί ἐπιδιώκει νά ἀποκαταστή-
ση μιάν ἀδικίαν...

. μέ τήν ὑπόκριση τῆς λύρας

Ἀνάθεμα τήν πεθεράν κι' ἄς λέγν' ἄτεν καλέσα
ὁ κόσμος ὅλεν ἔλλαξεν κι' ἄτέ ἔν γουζοτέσα

Καί συνεχίζει ἡ νύφη ἡ παραπονεμένη, ποῦ ἄφησε τό πατρικό της
σπίτι καί ζεῖ μέ τᾶ πεθερικά της...

Ἄμον ξέντσαν κι' ἀλλόξενον ἡ ἄχαρος τερεῖ σε
οὔμπαν καί ἄν εὐρίεται κᾶτ' ἰέει καί τυραννίζει σε
Πλύντε, μαγειρεύς, σπογγίεις, κι' ἰέει ἐκινέθεν πουλόπο μ'
ἐμπάλν' κι' ἐβγάιν' καί μουρμουρίζ'... θέλ' νά ἐβγάλ' τό φόπομ'
Μέ τόν ἄντρα σ' ἄν καλατσεύς, ἀντροπιστον κουῖει σε
μέ τᾶ συγκόρτσια σ' κᾶτ' ἄν λές ἐξώπαρτον τσαῖει σε
Ἄμον τσιτσεκ' μαραίνεσαι κι' ἐκόμεαν εἶσαι νέτσα...
τᾶ τέρτια σ' τσί ν' ἀκούη ἄτα, λέγνε εἶσαι μικρέσα...

Τέτοια σαλπίσματα τῆς ποντιακῆς μούσας ἄσκησαν γόνιμη ἐπίδραση
πάνω σέ ὅλες τίς μορφές τοῦ ἠθικοῦ καί κοινωνικοῦ βίου στόν Πόντο.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Συνεχίζομε τό πρόγραμμά μας μέ ἕναν παραδοσιακό σκοπό τοῦ Πόν-
του σέ ρυθμό ὁμάλ'. Εἶναι τῆς περιοχῆς Τραπεζούντας.

. ΛΥΡ - ΤΡΑΓ

Καί τώρα τό ἀνέκδοτό μας. Σατιρίζει τούς τύπους ἐκείνους, οἱ ὁ-
ποῖοι ἀντιποιοῦνται ἡ σφετερίζονται διάφορες ἐξουσίες ἡ ἀξιώματα,
παραπλανώντας κουτοπόνηρα τό κοινόν.

Τόν ποπᾶν ἐπόλινεν εἶνας καί σ' ἕναν χωρίον ἐφώτσεν ἕναν παιδίον.
' Ἀσὸ ἐβάπτισεν ἄτο καί ἐτελέθεν τό φαγοπότ', ἐσκῶθεν βᾶ φεύ. Θί χωρέτ'
ὅσον ντ' ἐπῆγαν ἄμον ἐσέβεν ἄτε τό βούτ-βούτ.

' Ἀτσάπα ἐφώτσεν ἄτο καλά; Ἐροῦξαν ἀπ' ὀπισ' ἄτ' καί ἐρώτεσαν ἄτον.

- Ἄξον, ἐφώτσε καλά τό παιδίον; Τά χαρτιά ὅλια θά γόνταν ὅπως
πρέπ'; Ὦνταν τρανύν' καί πάει στρατιώτης τιδέν ἐμπόδια ' κι' θά ἔχωμε;

- Ὁ φευτοποπᾶς ἐκλῶσεν εἶπεν ἄτε. Ἐγὼ καλά, πολλά καλά ἐφώτσα
το. Ἄμαν, ἐσεῖν ἄν θέλετεν, ἕναν νερόν κι' ἄλλο δῶστε ἄτο.

. λύρα σέ ὑπόκριση

Καί ἕνα ἀκόμη ποντιακό παραδοσιακό τραγούδι. Τό ἡρωϊκό τραγούδι

τοῦ Καπητάν Εὐκλείδη, τῆς περιοχῆς Σάντας τοῦ Πόντου.

. ΑΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἀνακοίνωση: Τὴν ἐρχόμενη Κυριακὴ, 24 Νοεμβρίου καὶ ὥρα II τὸ πρωῒ, ὁ Σύλλογος Φάρος Ποντίων δίδει στὴν Ἑδεσσα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ ἐκεῖ ποντιακοῦ συλλόγου "Θεόδωρος Γαβρᾶς" καὶ στὸν κινηματογράφο Μέγας Ἀλέξανδρος ποντιακὴ παράσταση μὲ τὸ ἔργο "Ἔργα καὶ δουλείας" τοῦ Στάθη Εὐσταθιάδη καὶ σκηνοθεσία Βάνια Ὑγροπούλου, αἱ εἰσπράξεις τῆς ὁποίας θὰ διατεθοῦν ὑπὲρ τῆς Κύπρου.

Προχωροῦμε τώρα στὸ ὑπόλοιπο μέρος τῆς ἐκπομπῆς μας. Θὰ μεταδώσωμε νεοποντιακὰ τραγούδια, πού σύμφωνα μὲ τίς διευκρινίσεις τῆς περασμένης μας ἐκπομπῆς, μεταδίδονται, γιὰ νὰ διατυπωθοῦν πάνω σ' αὐτὰ οἱ γνώμες τῶν ἀκροατῶν, ὥστε ἡ ἐρευνα, ἀξιολόγηση καὶ ἡ τοποθέτησή τους ἀπὸ κοινωνικογραφικὴ ἄποψη νὰ γίνουν μὲ τρόπο ρεαλιστικὸ καὶ πλήρη. Θὰ γίνῃ, ὅπως τονίσαμε τὴν περασμένη Τετάρτη εἰδικὴ σύσκεψη γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτὸ καὶ τὰ σχετικὰ πορίσματα θὰ τεθοῦν ὑπ' ὄφιν τῆς διοικήσεως τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων. Περιμένουμε λοιπὸν τὴν γνώμη σας, ἀγαπητοί ἀκροαταί, γιὰ τὴν σημασία καὶ τὸ περιεχόμενο τοῦ νεοποντιακοῦ τραγουδιοῦ. Τὰ γράμματά σας στὴν διεύθυνση: Σπᾶθην Εὐσταθιάδην, Συγγροῦ 39, Θεσσαλονίκη. Ἀπὸ τὴν προσεχῇ ἐβδομάδα θὰ ἀρχίσωμε νὰ μεταδίδωμε τίς γνώμες σας.

(Ἀκολουθεῖ ἡ μετάδοση νεοποντιακῶν τραγουδιῶν)

. ΑΥΡ - ΤΡΑΓ

Ἐδῶ τελειώνει ἡ ἐκπομπή μας. Κοντά σας καὶ πάλι τὴν ἐρχόμενη ἐβδομάδα τὴν ἴδια μέρα καὶ ὥρα. Περιμένουμε τὴ γνώμη σας γιὰ τὸ νεοποντικὸ τραγούδι.

. Σ Η Μ Α

Ἀκούσατε τὴν λαογραφικὴ ἐκπομπή τῆς Πανελληνίου Ἑνώσεως Ποντιακῶν Σωματείων - Ποντιακὴ Ἠχώ - πού γράφει καὶ ἐπιμελεῖται ὁ Στάθης Εὐσταθιάδης. -

. τὸ σῆμα σβῆνει